



REGERINGEN

Regeringsbeslut

III:1

2013-05-16

S2013/3783/SF (delvis)

Socialdepartementet

Inspektionen för socialförsäkringen
Box 202
101 24 Stockholm

Uppdrag att genomföra en analys av sjukförsäkringens utformning och sjukfrånvaro i psykiska diagnoser

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) att genomföra en analys av sjukförsäkringens utformning och tillämpning avseende psykiska diagnoser. Analysen ska omfatta utvecklingen från 1990-talets början och framåt.

ISF ska redovisa sitt uppdrag till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 14 november 2014. Redovisningen ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Bakgrund

Under slutet av 1990-talet och i början av 2000-talet ökade sjukfrånvaron i Sverige kraftigt. Under samma tid skedde även en förskjutning i de diagnoser som orsakade sjukfrånvaron på så sätt att andelen sjukskrivna med psykiska diagnoser ökade betydligt. Den psykiska ohälsans betydelse för sjukfrånvaron har därefter kvarstått och närmast förstärkts.

Utvecklingen, såsom beskrivits ovan, är inte begränsad enbart till Sverige. Liknande trender har observerats i ett flertal andra länder och psykisk ohälsa har identifierats som ett av vår tids stora folkhälso- problem av bland andra OECD. Kunskapen om vad denna ökning beror på är tämligen begränsad och troligt är att ett flertal faktorer, av olika karaktär, har varit bidragande.

Ärendet

Regeringen anser att det behövs mer kunskap om psykisk ohälsa och att förståelsen för förekomsten av psykiska diagnoser inom ramen för sjukförsäkringssystemet behöver öka.

ISF ska i sin analys söka besvara hur sjukförsäkringen, med avseende på dess regelverk och administration, förhåller sig till de senaste decenniernas utveckling av psykiska diagnoser i de ersättningar som omfattas av sjukförsäkringen. Av särskilt intresse är i vad mån sjukförsäkringens utformning och tillämpning kan medverka till att förklara ökningen i de psykiska diagnosernas andel av personer som uppbär ersättning från sjukförsäkringen samt i vad mån sjukförsäkringssystemet är anpassat till att möta denna ökning. Analysen ska genomgående beakta huruvida utfallen i nyss nämnda avseenden har sett olika ut för kvinnor respektive män.

På regeringens vägnar

Ulf Kristersson

Isabella Sehlström

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM
Finansdepartementet/BA
Utbildningsdepartementet/JÄM



REGERINGEN

Socialdepartementet

Regeringsbeslut

II:3

2012-05-10

S2011/9765/FST (delvis)

S2012/2324/FST

S2012/3548/FST (delvis)

Inspektionen för socialförsäkringen

Box 202

101 24 Stockholm

Uppdrag att följa utfall av beslut om statlig assistansersättning enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken

Regeringens beslut

Regeringen beslutar att ge Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) i uppdrag ta fram underlag för och bedöma orsakerna till utfallet av Försäkringskassans beslut om assistansersättning enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken, såväl vid nybeviljande som vid tvåårsomprövning av sådana beslut, och till eventuella förändringar över tid. ISF ska även redovisa tänkbara orsaker till sådana förändringar. ISF ska också kartlägga vilka assistansberättigade som berörs av förändringarna och vilka eventuella andra insatser som erbjuds dessa. Preciseringsen av uppdraget ska ske i samråd med Socialdepartementet. ISF ska delredovisa sitt uppdrag till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast i december 2012 och slutredovisa detta senast i oktober 2014. Brukarorganisationerna ska kunna medverka i relevanta delar av uppdragets genomförande genom att ges möjlighet att delge sina synpunkter. Redovisningarna ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Bakgrund

Enligt 9 a § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, förkortad LSS, avses med personlig assistans ett personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med sin personliga hygien, måltider, att klä på och av sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade (grundläggande behov).

Den som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov har även rätt till personlig assistans för andra personliga behov om behoven inte tillgodoses på annat sätt.

Av uppgifter som lämnats av Försäkringskassan (dnr S2012/2324/FST) framgår att andelen indragningar vid omprövningar av assistansersättning, som beror på att den enskilde inte bedöms ha behov av personlig assistans i genomsnitt mer än 20 timmar i veckan för grundläggande behov, har ökat under åren 2008–2010.

Av uppgifter som har redovisats av Försäkringskassan framgår också att andelen indragningar vid tvåårsomprövning har varit oförändrad mellan år 2010 och 2011 och att andelen beslut om utökningar av assistans-timmar har ökat mellan dessa år. På grund av nya rapporteringsrutiner är emellertid inte den nya statistiken helt jämförbar med de uppgifter som finns tillgängliga för åren tidigare än 2010. Med tvåårsomprövning avses enligt 51 kap. 12 § socialförsäkringsbalken att rätten till assistansersättning ska omprövas sedan två år förflutit från senaste prövningen och vid väsentligt ändrade förhållanden.

Vidare har det bl.a. i skrivelse rörande Försäkringskassans svar på regeringsuppdrag om rättssäkerhet och enhetlighet i assistansersättning som inkommit till Socialdepartementet från Arbetsgivarförbundet KFO, Kommunala Företagens Samorganisation - KFS, Vårdföretagarna, Assistansanordnarna, Privata Assistansanordnarens Riksorganisation (PARO), Intressegruppen för assistansberättigade, Föreningen JAG och STIL (dnr S 2011/9765/FST), framförts synpunkter på bl.a. att reglerna om personlig assistans tillämpas för snävt i förhållande till vad som var avsett enligt lagens förarbeten.

Närmare om uppdraget

ISF ska i sitt uppdrag ta fram underlag för att kunna bedöma orsakerna till utfallet av Försäkringskassans beslut om assistansersättning enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken, såväl vid nybeviljande som vid tvåårsomprövning av sådana beslut.

ISF ska i sitt uppdrag besvara följande frågeställningar:

Hur ser det årliga utfallet ut för Försäkringskassans beslut under 2002 – 2013 vid prövning av nya ansökningar, fördelat på beslut med avslag på den grunden att sökanden inte bedöms ha behov av personlig assistans i genomsnitt mer än 20 timmar i veckan för grundläggande behov och på beslut med bifall på den grunden att sökanden bedöms ha sådana behov i genomsnitt mer än 20 timmar i veckan? I den senare kategorin ska anges mått på genomsnittligt antal timmar grundläggande behov i veckan per ärende.

Hur ser det årliga utfallet ut för Försäkringskassans beslut under tidsperioden 2002–2013 vid tvåårsomprövningar, fördelat på beslut om indragning av assistansersättningen på den grunden att den sökande inte bedöms ha behov av personlig assistans i genomsnitt mer än 20 timmar i veckan för grundläggande behov, beslut om minskning av antalet

beviljade assistanstimmar för grundläggande behov samt beslut om oförändrat eller utökat antal beviljade assistanstimmar för grundläggande behov.

Vilka orsaker finns som förklarar på den utveckling som framgår av frågeställningarna ovan? Kan det vara frågor om ändrad regeltillämpning, prioritering eller arbetssätt inom Försäkringskassan, utveckling av rättspraxis (se RÅ 2009 ref. 57) eller förändrade behov hos brukare?

Hur ser situationen ut vad gäller andra stödinsatser för den enskilde, när antalet assistanstimmar förändras? Vilka assistansberättigade är det som berörs av beslut om förändrad stödinsats (kön, ålder, typ av funktionsnedsättning/diagnos m.m.)?

ISF ska i sitt arbete med uppdraget samråda med Försäkringskassan och fortlöpande informera Socialdepartementet om sitt arbete.

På regeringens vägnar

Maria Larsson

Lars Nilsson

Kopia till

Finansdepartementet/BA
Finansdepartementet/KE
Finansdepartementet/KLS
Näringsdepartementet/MK
Försäkringskassan



REGERINGEN

Socialdepartementet

Regeringsbeslut

I:6

2013-05-23

S2010/9173/SAM (delvis)

S2011/9912/FST (delvis)

S2013/4016/FST (delvis)

Inspektionen för socialförsäkringen
Box 202
101 24 Stockholm

Uppdrag om graviditetspenning

Regeringens beslut

Regeringen beslutar att ge Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) i uppdrag att följa upp tillämpningen av lagstiftningen om graviditetspenning med anledning av en tidigare granskning som ISF redovisade i rapporten 2011:16, Graviditetspenning och sjukpenning vid graviditet, Tillämpning av lagstiftningen (dnr S2011/9912/FST). Om uppföljningen visar att det finns brister i tillämpningen ska förslag till åtgärder redovisas.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 1 december 2014. Redovisningen ska hänvisa till det diarie-nummer som detta beslut har.

Bakgrund

Med anledning av ett tillkännagivande från riksdagen (bet. 2010/11:SfU1, rskr. 2010/11:121) gav regeringen i regleringsbrevet för 2011 ISF i uppdrag att analysera tillämpningen av lagstiftningen för graviditetspenning och sjukpenning i ärenden som rör kvinnor med graviditetsrelaterade besvär. Den huvudsakliga slutsatsen av ISF:s granskning var att det fanns flera problem avseende tillämpningen av lagstiftning om graviditetspenning. ISF:s bedömning var att Försäkringskassan i alltför liten utsträckning gjort en individuell prövning samt i alltför hög utsträckning förlitat sig på förekomsten av tunga lyft i arbetet för den försäkrade. Inspektionen lämnade ett antal förslag till åtgärder som Försäkringskassan bör vidta för att åtgärda tillämpningsproblemen. Samtidigt konstaterade ISF i sin rapport att rättsläget länge har varit oklart, eftersom den vägledande domstolspraxis som fanns att tillgå var 20–30 år gammal. För sjukpenning konstaterades inga större invändningar beträffande tillämpningen av regelverket.

Skälen för regeringens beslut

Sedan granskningen genomfördes har ny rättspraxis tillkommit i form av tre domar i Högsta förvaltningsdomstolen, två under 2011 och den senaste våren 2013. Försäkringskassan har även tagit fram en åtgärdsplan med anledning av ISF:s rapport. De nya vägledande domstolsavgörandena, Försäkringskassans kontinuerliga kvalitetsförbättringsarbete och de åtgärder som Försäkringskassan nu vidtar, bör leda till en rättsenlig och mer likformig tillämpning. Regeringen anser dock att det är av stor vikt att fortsatt följa utvecklingen av hur lagstiftningen om graviditetspenning tillämpas. ISF bör därför få i uppdrag att följa upp tillämpningen av lagstiftningen om graviditetspenning och om uppföljningen visar brister i tillämpningen återkomma med förslag till åtgärder.

På regeringens vägnar

Göran Hägglund

Maria Lidström

Kopia till

Statsrådsberedningen
Finansdepartementet
Försäkringskassan

Socialdepartementet

Inspektionen för socialförsäkringen
Box 202
101 24 Stockholm

Uppdrag att genomföra två observationsstudier kopplade till rehabiliteringsgarantin

Regeringens beslut

Regeringen ger Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) i uppdrag att genomföra två observationsstudier som syftar till att ge svar på om behandlingarna som ges inom ramen för rehabiliteringsgarantin i högre utsträckning leder till återgång i arbete jämfört med andra behandlingar. ISF ska samråda och samarbeta med Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) i detta uppdrag. Myndigheterna ska gemensamt leverera rapporter till Regeringskansliet (Socialdepartementet) vid de nedan angivna tidpunkterna. Region Skåne kommer enligt regeringsbeslut denna dag att erhålla medel för att bistå ISF och IFAU med dataunderlag.

Utifrån den första observationsstudien ska en delrapport lämnas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 15 augusti 2012 och en slutrapport senast den 31 december 2012. Den andra observationsstudien, som grundar sig på uppföljningsdata från första och andra kvartalet 2012, ska resultera i en delrapport till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 31 augusti 2013 och en slutrapport senast den 31 december 2013. Rapporterna ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Ärendet

Regeringen har sedan 2008 genom överenskommelser med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) avsatt medel för rehabiliteringsgarantin. Det primära målet med rehabiliteringsgarantin är att åstadkomma en ökad återgång i arbete. För att uppnå målet bör insatser inom ramen för rehabiliteringsgarantin sättas in med god selektering så att rätt patient får rätt insats i rätt tid. Syftet med detta uppdrag är att få svar på

om behandlingar inom ramen för rehabiliteringsgarantin leder till återgång i arbete i större utsträckning än annan behandling.

Närmare om uppdraget

Observationsstudie 1

Studien ska utgå från det faktum att samtliga som sökt vård med relevanta diagnoser för behandling inom ramen för rehabiliteringsgarantin inte har fått behandling. Detta möjliggör en jämförelse mellan å ena sidan individer som sökt och fått vård inom ramen för rehabiliteringsgarantin och å andra sidan personer som fått annan vård. Grupperna med psykisk ohälsa som erhållit kognitiv beteendeterapi (KBT) respektive de med smärta som erhållit multimodal rehabilitering (MMR) ska dels studeras separat, dels sammantaget.

Studien ska analysera hur insatser inom ramen för rehabiliteringsgarantin påverkar utvecklingen av sjukpenning och sjuk- och aktivitetsersättning, sjukvårds- och läkemedelskonsumtion samt förändringar i arbetsmarknadsstatus. Studien ska också beskriva totalkostnader för de individer som fått rehabilitering inom ramen för rehabiliteringsgaranti jämfört med de som inte fått insatser inom rehabiliteringsgarantin.

Studiens ska baseras på data från Region Skånes vårddatabaser som bl.a. innehåller information om individer med sjukpenning och/eller med sjuk- eller aktivitetsersättning i Skåne. Dessa register innehåller information om samtliga som sökt vård i Region Skåne sedan 2003.

Observationsstudie 2

Samma datamaterial som i observationsstudie 1 ska användas. Därutöver kompletteras med data från ett vårdbaserat register i Region Skåne bestående av bakgrundsuppgifter, läkarens bedömning av på förhand fastställda funktioner samt enkätuppgifter om patientens självupplevda hälsa och självskattad arbetsförmåga för personer som inte fått vård inom ramen för rehabiliteringsgarantin.

Urvalet avser deltagare och icke-deltagare i rehabiliteringsgarantin under 2012. Uppföljningsperioden sträcker sig till och med juni 2013, dvs. 6 månaders uppföljning av alla patienter som omfattas av studien. Under 2012 och 2013 (förutsatt att det blir en förlängning av rehabiliteringsgarantin 2013) kommer rehabiliteringsgarantiåtgärder för patienter med smärta att ske på två nivåer (MMR 1 respektive MMR 2), vilket bör beaktas i den slutliga analysen.

Strategin är densamma som i observationsstudie 1 men med skillnaden att ytterligare data har tillförts via Region Skånes vårdbaserade register. Under 2012 kommer detta register att utvidgas till att även inkludera uppgifter om läkarnas bedömning för icke-behandlade individer med samma diagnos som de som ingår i rehabiliteringsgarantin.

På regeringens vägnar

Ulf Kristersson

Eva Stina Lönngrén

Kopia till

Justitiedepartementet/L6

Finansdepartementet/Ba

Utbildningsdepartementet/F

Riksrevisionen

Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering

Region Skåne

Socialdepartementet

Inspektionen för socialförsäkring
Box 202
101 24 Stockholm

Uppdrag att granska vårdgivarens möjligheter att säkerställa en kvalitetssäker och effektiv sjukskrivningsprocess

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Inspektionen för socialförsäkring (ISF) att granska hur olika ersättningsformer inom hälso- och sjukvården kan påverka vårdgivarens möjligheter att säkerställa en kvalitetssäker sjukskrivningsprocess. ISF ska också granska hur sjukvårdshuvudmannen säkerställer att dessa möjligheter inte påverkar en kvalitetssäker sjukskrivningsprocess på sjukskrivningsintensiva enheter på ett inte avsett sätt.

ISF ska samråda med Karolinska institutet och under arbetet ta del av erfarenheter och resultat som redovisas i Karolinska institutets studie Ledning och styrning av sjukskrivningshantering inom hälso- och sjukvården (dnr S2012/7946/SF) samt studien Läkares arbete med sjukskrivning (dnr S2011/9829/SF).

ISF ska redovisa sitt uppdrag till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 1 oktober 2014. Redovisningen ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Ärendet

Inom det försäkringsmedicinska området har sjukvårdshuvudmannen ett ansvar att säkra kompetensen för läkare och andra berörda personalkategorier för att klara uppdraget med en långsiktig kvalitetssäker sjukskrivningsprocess. Läkares arbete med sjukskrivning är en central del i sjukskrivningsprocessen som har stor betydelse för den enskilde och för en väl fungerande sjukförsäkring. Goda kunskaper i försäkringsmedicin är en viktig förutsättning för att läkare ska göra en bra analys av sambandet mellan individens sjukdomstillstånd, funktionsnedsättning och aktivitetsbegränsning samt för att på goda grunder kunna

rekommendera att en patient ska vara sjukskriven. Därför prioriteras dessa frågor inom ramen för den s.k. sjukskrivningsmiljarden.

Samtidigt har viktiga insatser gjorts för att stärka patientens ställning genom ökade möjligheter att fritt välja vårdgivare. Nya ersättningsformer har utvecklats inom hälso- och sjukvården, bl.a. i syfte att öka tillgängligheten till vård och behandling. Förutsättningarna för vårdgivarnas verksamhet regleras i avtal mellan landsting och vårdgivare. Det saknas dock kunskap om hur dessa möjligheter och förutsättningar påverkar vårdgivaren att säkerställa en kvalitetssäker sjukskrivningsprocess.

På regeringens vägnar

Ulf Kristersson

Malin Larsson

Kopia till

Finansdepartementet/Ba
Karolinska institutet



REGERINGEN

Regeringsbeslut

III:3

2013-04-18

S2012/749/SF (delvis)

Socialdepartementet

Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering
Box 513
751 20 Uppsala

Ändring av uppdrag att genomföra två observationsstudier kopplade till rehabiliteringsgarantin

Regeringens beslut

I observationsstudie 2 i uppdraget att genomföra två observationsstudier kopplade till rehabiliteringsgarantin ska Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) och Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) analysera hur insatser inom ramen för rehabiliteringsgarantin påverkar utvecklingen av sjukpenning, sjuk- och aktivitetsersättning och sjukvårdskonsumtion. Studien ska grunda sig på samma datamaterial som i observationsstudie 1 med skillnaden att insatserna avser 2012.

Observationsstudie 2 ska redovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 1 juli 2014. Redovisningen ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Bakgrund

Regeringen gav den 22 mars 2012 Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) och Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) i uppdrag att analysera effekterna av de behandlingar som ges inom ramen för rehabiliteringsgarantin. I uppdraget ingick att genomföra två observationsstudier. En första delrapport som grundar sig på den första observationsstudien lämnades i december 2012. I studien har effekterna analyserats för patienter bosatta i Skåne och med avseende på sjukfrånvaro, vårdkonsumtion och läkemedelsförskrivning. För att studera effekterna av behandling har en matchning använts som innebär att man för varje person som har fått behandling inom rehabiliteringsgarantin identifierar en jämförelseperson som inte har fått behandling men som förväntas ha samma hälsa och sjukfrånvaro som individen som fick behandling.

Resultaten visar på positiva effekter i form av lägre sjukfrånvaro av kognitiv beteendeterapi (KBT) för patienter som inte var sjukskrivna när behandlingen påbörjades. För samma grupp återfinns positiva effekter också i form av färre antal läkemedelsförskrivningar på kort sikt och färre antal vårdbesök på längre sikt. För gruppen sjukskrivna som fick KBT-behandling kunde någon effekt på sjukfrånvaron inte konstateras. Däremot återfanns en minskad läkemedelsförskrivning under tiden i behandling. Multimodal rehabilitering i sin tur uppvisar negativa effekter i form av ökad sjukfrånvaro för såväl sjukskrivna som ej sjukskrivna. Inga tydliga effekter på läkemedelsförskrivning och antal vårdbesök efter behandling konstateras.

Den datainsamling som planerats för observationsstudie 2 var avsedd att vara mer omfattande än den för observationsstudie 1. All datainsamling görs dock på frivillig grund från läkarnas sida och det har visat sig vara svårt att få tillgång till all data i tid för den tidigare planerade redovisningen. ISF har därför begärt dels att observationsstudie 2 ska grunda sig på samma data som observationsstudie 1, dels att tidpunkten för rapportering förlängs till den 1 juli 2014.

På regeringens vägnar

Ulf Kristersson

Eva Stina Lönngrén

Likalydande till
Inspektionen för socialförsäkringen

Kopia till

Justitiedepartementet/L6
Finansdepartementet/Ba
Utbildningsdepartementet/F
Riksrevisionen
Region Skåne